

Κοινή Ομάδα Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος

Ορθόδοξος Συγγραμματέας:

Καθηγ. Δρ. Νικόλαος Λουδοβίκος
Χορτιάτης 57010
Θεσσαλονίκη
Greece / Griechenland
Phone: +30-2310-348004
Telefax: +30-2310-300360
E-mail: nloudovikos@mail.gr

Ρωμαιοκαθολικός Συγγραμματέας:

Dr. Johannes Oeldemann
Johann-Adam-Möhlner-Institut f. Ökumenik
Leostr. 19 a, 33098 Paderborn
Germany / Deutschland
Phone: +49-5251-8729804
Telefax: +49-5251-280210
E-Mail: J.Oeldemann@moehlerinstitut.de

Ανακοινωθέν – Ταιζέ 2016

Η δέκατη τρίτη συνάντηση της Κοινής Ομάδας Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος πραγματοποιήθηκε κατόπιν προσκλήσεως της Μοναστικής Κοινότητας του Ταιζέ από τις 2 μέχρι τις 6 Νοεμβρίου 2016 στο Ταιζέ (Γαλλία). Η συνεδρίαση έγινε υπό την προεδρία του ορθοδόξου συμπροέδρου της Ομάδας Εργασίας Αρχιεπισκόπου Τελμησσού Ιώβ (Getcha).

Στην εναρκτήρια συνεδρίαση το απόγευμα της Τετάρτης 2 Νοεμβρίου η Ομάδα Εργασίας συναντήθηκε με τον ηγούμενο της Κοινότητας του Ταιζέ αδελφό Αλοΐς. Μέσα στην εβδομάδα τα μέλη της Ομάδας Εργασίας παρακάθησαν σε γεύμα μαζί με τους αδελφούς της Κοινότητας. Κατά τη διάρκεια της διαμονής τους στο Ταιζέ τα μέλη της Ομάδας λάμβαναν μέρος στις καθημερινές προσευχητικές συνάξεις της Κοινότητας. Την Κυριακή τέλεσαν τη Θεία Λειτουργία στον παλαιό ναό του Ταιζέ και έλαβαν μέρος στην καθολική Ευχαριστιακή Λειτουργία στον ναό της Συμφιλίωσης.

Η φετινή συνάντηση επικεντρώθηκε σε προσεγγίσεις γύρω από τις ερμηνευτικές, ιστορικές και συστηματικές διαστάσεις του Πρωτείου και της Συνοδικότητας με στόχο την προετοιμασία κοινής μελέτης, η οποία θα ολοκληρωθεί στο άμεσο μέλλον. Οι εισηγήσεις ασχολήθηκαν με την ερμηνεία των δογμάτων, την περίοδο του Κονφεσιοναλισμού (16ος-18ος αιώνας) και με την Αυθεντία στην Εκκλησία από συστηματικής απόψεως. Τα αποτελέσματα της φετινής συνάντησης συνοψίστηκαν από τα μέλη στις ακόλουθες θέσεις:

Θέσεις σχετικά με την ερμηνεία των δογμάτων

(1) Η Εκκλησία όρισε σημαντικές όψεις της πίστεως της σε λέξεις, που λειτουργούν ως όρια (όροι), με στόχο την διευκρίνιση αμφιλεγόμενων θέσεων. Παρόλο που τα δόγματα εκφράζουν την Θεία Αποκάλυψη με ανθρώπινες λέξεις, η γλωσσική τους μορφή δεν εκφράζει επαρκώς το Θείο Μυστήριο. Αυτού του είδους η έκφραση της πίστεως αφορά τον όλο άνθρωπο με δημιουργικό τρόπο. Ως εκ τούτου ο άνθρωπος παράγοντας - η ιστορία, η γλώσσα, ο πολιτισμός και η ποικιλία των εμπειριών - θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψιν κατά την ερμηνεία των δογμάτων.

(2) Η ερμηνεία των δογμάτων έχει ως στόχο να εκτιμήσει τις διάφορες αναπτύξεις της αποστολικής κληρονομιάς στην πορεία της ιστορίας λαμβάνοντας υπόψιν το εκάστοτε πλαίσιο και να αποφασίσει κατά πόσο αυτές οι αναπτύξεις είναι έγκυρες μορφές έκφρασης της πίστεως, σε σχέση με το πώς αυτή εκφράζεται στις πηγές.

(3) Η ερμηνευτική εργασία επάνω στο περιεχόμενο της πίστεως της Εκκλησίας και στις δογματικές διατυπώσεις μπορεί να οδηγήσει σε μία νέα κατανόηση πολλών ζητημάτων. Στη ζωή της Εκκλησίας τέτοιου είδους συνειδητοποιήσεις έχουν σημασία στο ποσοστό που αφορούν τη σωτηρία των ανθρώπων.

(4) Η ερμηνευτική εργασία επάνω στα δόγματα αφορά όχι μόνο το θεωρητικό επίπεδο αλλά μπορεί να συμβάλει και στην αξιολόγηση της ζωής και της πράξεως της Εκκλησίας.

Θέσεις για την εποχή του Κονφεσιοναλισμού (16ος -18ος αιώνας)

(5) Κατά τη διάρκεια της Μεταρρύθμισης οι λουθηρανοί ζήτησαν βοήθεια από τους ορθόδοξους, όπως αργότερα και οι αγγλικανοί. Παρόλο που οι ορθόδοξοι απέρριψαν αυτή την προσπάθεια προσέγγισης, εμπνεύστηκαν από την Διαμαρτύρηση, καθώς υιοθέτησαν τις μορφές των γραπτών “Ομολογιών Πίστεως”. Αυτές άντλησαν όχι μόνο από παραδοσιακές ορθόδοξες πηγές αλλά και από πηγές διαμαρτυρομένων και/είτε καθολικών. Τον 20ο αιώνα ο Γεώργιος Φλωρόφσκυ άσκησε κριτική σ' αυτή την εξέλιξη ονομάζοντάς την “ψευδομόρφωση”- μία άποψη, η οποία συζητείται έκτοτε από ιστορικούς και θεολόγους.

(6) Στον απόηχο της προτεσταντικής Μεταρρύθμισης τόσο οι καθολικοί όσο και οι ορθόδοξοι υιοθέτησαν όλο και περισσότερο το πρότυπο μίας ομολογιακής αυτοσυνειδησίας. Ωστόσο, παρά την προβληματική αυτή μείωση της εκκλησιαστικής ταυτότητας σε ομολογιακές μορφές, υπήρξαν την περίοδο αυτή και δημιουργικές εξελίξεις στις Εκκλησίες.

(7) Αυτή η εποχή σφραγίστηκε κυρίως από εξελίξεις στην πνευματικότητα, καθώς και από αμοιβαίες επιρροές μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Για παράδειγμα ο Ιγνάτιος Λογιόλα άντλησε αρκετά από ανατολικές πατερικές πηγές. Στην Ανατολή αντίστοιχα ο Νικόδημος ο Αγιορείτης εξέδωσε το κλασικό έργο *Αόρατος Πόλεμος* του μοναχού Lorenzo Scupoli, του τάγματος των Θηατίνων. Αλλά και η *Φιλοκαλία*, έργο του Νικοδήμου και του Μακαρίου Κορίνθου, το οποίο πρωτοεκδόθηκε στη Βενετία, μεταφράσθηκε αμέσως στα σλαβικά και ασκεί έκτοτε μεγάλη επιρροή σε Ανατολή και Δύση.

(8) Ενώ η Θεολογία την περίοδο αυτή είχε κατά κύριο λόγο πολεμικό χαρακτήρα, υπήρξαν θεολόγοι όπως ο ορθόδοξος Μάξιμος Μαργούνιος και ο καθολικός Λέων Αλλάτιος που εξέφρασαν την ουσιαστική σύγκλιση των δύο Εκκλησιών. Το πολεμικό πλαίσιο στο οποίο κινούνταν οι Εκκλησίες οδήγησε στην ανάπτυξη ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, όπως η Ακαδημία του Πέτρου Μογίλα στο Κίεβο και οι Ακαδημίες των Ιησουϊτών σε όλη την Ευρώπη.

(9) Ορθόδοξοι απολογητές χρησιμοποιούσαν συχνά επιχειρήματα καθολικών εναντίον των προτεσταντών, όπως για παράδειγμα στη διαμάχη για την Ευχαριστία, και επιχειρήματα προτεσταντών εναντίον των καθολικών, π.χ. στην αντιπαράθεση αναφορικά με το παπικό Πρωτείο. Κατά παρόμοιο τρόπο χρησιμοποιούσαν και οι καθολικοί ορθόδοξα επιχειρήματα εναντίον των προτεσταντών, για παράδειγμα η Σύνοδος του Τριδέντου παραπέμπει στις διατυπώσεις του Νικολάου Καβάσιλα για την πραγματική παρουσία στην Ευχαριστία.

Θέσεις περί της εξουσίας στην Εκκλησία

(10) Οι έννοιες της εξουσίας και της δύναμης, που υπάρχουν σε κάθε ανθρώπινη κοινωνία, λαμβάνουν μία ιδιαίτερη σημασία εντός της Εκκλησίας. Η “δύναμις” παρουσιάζεται αρχικά ως χαρακτηριστικό του Θεού. Τα βιβλικά κείμενα παρουσιάζουν την δύναμή Του επάνω στους “θεούς” και επάνω στην Δημιουργία. Κατ' αυτόν τον τρόπο η ανώτατη δύναμή Του μπορεί να ταυτιστεί με την θεία Δόξα. Αυτή η δύναμη είναι πάντοτε συνδεδεμένη με την αγάπη Του προς τον Ισραήλ και όλη την ανθρωπότητα, με την δωρεά της σωτηρίας, με την συγχωρητικότητα Του και κυρίως με την σπλαχνικότητά Του. Η Καινή Διαθήκη παρουσιάζει την Δύναμη του Θεού ενεργούσα στο πρόσωπο του Ιησού. Ο αναστημένος Χριστός, ο οποίος έλαβε κάθε εξουσία από τον Θεό, δίδει αυτή την εξουσία στους Αποστόλους δια του Αγίου Πνεύματος. Ακολουθώντας την εντολή του Ιησού, η εξουσία εντός της Εκκλησίας δεν πρέπει να κατανοηθεί ως κυριαρχία αλλά ως διακονία του λαού του Θεού στηριζόμενη στη δύναμη του Σταυρού.

(11) Καθώς ο Χριστός είναι η κεφαλή της Εκκλησίας, αυτός είναι και η πηγή κάθε εξουσίας εντός της Εκκλησίας. Η εξουσία μίας Συνόδου και του προεστώτος της πηγάζει από το μυστήριο της Εκκλησίας ως του Σώματος του Χριστού εν Αγίω Πνεύματι.

(12) Η Συνοδικότητα ως μία ουσιώδης διάσταση της Εκκλησίας αντικατοπτρίζει το μυστήριό της και έτσι είναι συνδεδεμένη με την εξουσία του λαού του Θεού, ο οποίος μέσω της εκ του Αγίου Πνεύματος εμπνεομένης και φερομένης συνείδησης των πιστών (sensus fidelium) μπορεί και διακρίνει τι όντως προέρχεται από τον Θεό.

Στο τέλος της συνάντησής τους τα μέλη της Ομάδας Εργασίας εξέφρασαν τις θερμές ευχαριστίες τους προς την Κοινότητα του Ταιζέ για τη φιλοξενία και την πνευματική ατμόσφαιρα που στήριξε την εργασία τους.

Στην Κοινή Ομάδα Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Αγίος Ειρηναίος ανήκουν είκοσι έξι θεολόγοι, δεκατρείς ορθόδοξοι και δεκατρείς ρωμαιοκαθολικοί, από διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και τις ΗΠΑ. Ιδρύθηκε το 2004 στο Paderborn (Γερμανία) και πραγματοποίησε έκτοτε συναντήσεις στην Αθήνα (Ελλάδα), στη Chevetogne (Βέλγιο), στο Βελιγράδι (Σερβία), στην Βιέννη (Αυστρία), στο Κίεβο (Ουκρανία), στο Magdeburg (Γερμανία), στην Αγία Πετρούπολη (Ρωσία), στην Μονή Bose (Ιταλία), στη Θεσσαλονίκη (Ελλάδα), στο Ραμπάτ (Μάλτα) και στην Χάλκη κοντά στην Κωνσταντινούπολη (Τουρκία). Στο Ταιζέ συμφωνήθηκε ότι η επόμενη συνάντηση της Ομάδας Εργασίας θα πραγματοποιηθεί τον Οκτώβριο του 2017 στο Μοναστήρι του Caraiman στην Ρουμανία.

